

בס"ד

Have an Easy and Meaningful Fast:
Can You Make It Easy and How Do You
Make It Meaningful?

Thursday Night Live

Thursday 8/8/19

Sponsored by Didi Deitcher and David Matthew in memory of Rabbi Joseph Deitcher ז"ל

לעלוי נשמת הרב יוסף בן אריה

Are you allowed to make it is easy?

1) ספר קובץ הלכות להגר"ש קמנצקי שליט"א עמ' רג

כדורים להקל התענית, ודין לקחתם בשבת

יז. אינו מן הראוי כ"כ ליקח כדורים או מיני טיפות ערב ט"ב להקל מעליו התענית^ח, אבל מי שקשה לו מאד להתענות וזקוק ליטלם, מותר לו ליטלם אפילו כשחל ערב ט"ב בשבת אם פעולת התרופות מתחיל מיד, דבכה"ג לית בי' משום הכנה^ט, וגם אין בו משום איסור רפואה בשבת^י.

^ח אמר מו"ר שליט"א דאף שאין איסור בכך, מ"מ אין מן הראוי להתחכם להקל מעליו עינוי התענית. ומצאתי כיסוד דבריו בכמה פוסקים, ע' א"ר סי' תקסג (סק"א) "ולא יאכל בלילה קודם

2) אליה רבה סימן תקסג

מצאתי שלא יאכל בלילה יותר מהרגיל שלו, דאז לא יועיל לו התענית, שהרי אותו מותרות שאוכל ישמור לו ליום תעניתו

3) כף החיים סי' תקמ"ט ס"ק י"ט

יא) שם. חייבין להתענות בתשעה באב וכו'. ביום התענית ישמור עצמו מכעס, ואם יש לו משא ומתן יעשה באמונה ובנחת ביותר. של"ה דף ר' ע"ב, אליה רבה סימן תקס"ח אות ח"י. ולא יאכל בלילה קודם התענית יותר מהרגיל שלו דאז לא יועיל התענית שהרי אותו מותר שאוכל ישמור לו ביום התענית. קיצור של"ה, נוה שלום אות ב', אליה רבה סימן תקס"ג אות א', בגדי ישע סימן תקס"ד. ונראה דבאדם כחוש יש להקל לאכול יותר כדי שלא יזיק לו התענית:

4) שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' נ"ח ס"ק כ"ה

כה. בענין לקיחת ויטאמינים בערב יוהכ"פ לאדם בריא או ביוהכ"פ לחולה

נלע"ד דאדם בריא מותר לו וגם יש מצוה לאכול בתשעה לחודש יותר מכרגיל, והעושה טצדקי ע"י ויטאמינים או אינפוזיא למנוע או להקל מעליו את העינוי, הוא כעין נבל ברשות התורה ולא יותר מזה. והאליה רבא או"ח סימן תקס"ג סקל"א דכתב בלילה שקודם התענית לא יאכל יותר מהרגלו מיירי בשאר הצומות ובוה רבנן לא עשו מצוה לאכול מקודם יותר מכרגיל מה שאין כן ביוהכ"פ דאיכא נמי מצוה.

What about this year? Is there a prohibition of הכנה?

5) ירושלים במועדיה עמ' רט"ז

הכנה לצום **קפא.** כשחל תשעה באב במוצ"ש [או שנדחה למוצ"ש], האם מותר לקחת בשבת כדור כדי להקל על הצום? **תשובה:** צריך עיון, גם מפני חשש איסור נטילת תרופות בשבת, וגם משום חשש איסור הכנה לחול. [ויש שכתבו להתיר באופן שמערב בתוך האוכל שאוכל, וצ"ע].

6) קובץ הלכות

^ט משא"כ אם פעולת התרופות מתחיל רק אחר זמן מה (המכונה 'טיים-קיליס') אז שפיר חשיב הכנה, מו"ר שליט"א. ושאלתיו אם יש עצה לערב התרופה לתוך מאכל דעי"ז לא יהא ניכר שהוא הכנה, והשיב מו"ר שזה שפיר מועיל בכה"ג. ועמש"כ לעיל פי"א (סעי' כח), ותצרך לכאן.

7) שיעורי הלכה הלכות בין המצרים [מאת הרה"ג ר' שמואל פעלדאר שליט"א]

ונראה דגם מותר ליקח 'צום קל' או time release שהוא מסייע שלא ירגיש כ"כ קושי התענית, ואין בזה לא משום רפואה בשבת ולא משום הכנה. וטעם הדבר, דדבר שאינו רפואה בעצמו אלא גורם שלא יבא לידי חולי (preventive medicine), וגם אותו חולי אינו חולי ודאי, אין בו משום גזירת שחיקת סממנים, דבאופן זה אינו בהול כ"כ על

מחלתו? וגם משום הכנה אין לאסור, דהכנה היינו שע"י פעולתו מתקן דבר שלא היה ראוי קודם ומביאו לידי תיקונו, אבל דבר שאינו אלא טירחא בעלמא יש להתיר לצורך י". ומ"מ אם אפשר לערבו בתוך איזה מאכל קודם שבת ולאכלו כך בשבת, ודאי עדיף.

What does it mean to be meaningful- What are you supposed to do?

Can you learn? Must you learn?

8) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנ"ד

א) תשעה באב אסור ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, ואסור לקרות בתורה נביאים וכתובים, ולשנות במשנה ובמדרש ובגמרא בהלכות ובאגדות, משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב תהילים יט, ותינוקות של בית רבן בטלים בו אבל קורא הוא באיוב ובדברים הרעים שבירמיה; ואם יש ביניהם פסוקי נחמה, צריך לדלגם

ב) ומותר ללמוד מדרש איכה ופרק אלו מגלחין, וכן ללמוד פירוש איכה ופירוש איוב

9) ערוך השולחן אורח חיים סימן תקנ"ד

ולכן נלע"ד דהעניין כן הוא דוודאי גם בלימוד התורה יש שמחה וגם צער ביגיעת התורה אף להיותר גדול כי אין סוף לעומק תורתנו הקדושה אמנם עיקר עסק התורה משמח את הנפש הישראלית אף שיש לו צער ויגיעה בשעת מעשה... וזהו כמו שהסביר הרמב"ם ז"ל בפ"ב [הל' כ'] מגירושין בעניין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני מפני שכל נפש מישראל רוצה באמת לעשות רצון קונו אף שאין הגוף רוצה ע"ש האמנם בדברים הרעים מותר ללמוד מפני שגם לנפש יש צער מצרות ישראל ולכן אף גם שבדברים הרעים הוי תורה ושמחה מ"מ הצער מבטל השמחה ולכן מותר אבל צער של הלימוד עצמו אינו מבטל שמחת הנפש מלימוד התורה

10) חידושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף טו עמוד א

ואי קשיא לך דאמרינן אבל אסור בדברי תורה ואילו התם (סוכה כ"ה א') אמרינן שהוא חייב בכל המצות האמורות בתורה חוץ מן התפילין, וי"ל שאין למדין מן הכללות אע"פ שנאמר בהן חוץ, והכא פשיטא ליה דאסור בדברי תורה שהן משמחי לב, עוד י"ל דכיון דקורא ק"ש שחרית וערבית בדידה סגי ליה כדאיתא בסוף מנחות (צ"ט ב') ונמצא שאינו פטור ממנה

ממנה" עכ"ל, ומשמע מזה³⁴ דהא דזאצלות

- וכן צתשעה צאצ - מותר צדצרים הרעים
הוא רק היתר³⁵, אצל לא מפני שחייצין
צח"ת (ועיין צערוך לנר שס שחירץ כן, דהא
ללא תני לה היינו משום דמותר ללמוד
צדצרים הרעים ונמלא שחייצ צח"ת, אך
מדצרי הריטצ"א מצואר שהוא צחמת
"פטור")³⁶.

12) קובץ הלכות עמ' רמ"ח

יג. גם בתשעה באב יש חיוב תלמוד תורה ללמוד בדברים המותרים, וממילא
גת"ב³⁷ שייך איסור ביטול תורה כרגיל³⁸.

13) ספר שבלי הלקט סדר תענית סימן רסט

ויש גאונים ז"ל שאומרים שאין מברכין ברכת התורה שהרי אסורין בדברי תורה והמדרשות בטילין ולי נראה
שצריך עיון שהרי הוא רשאי לקרות בתורה ובאיוב ובקינות ובדברים הרעים שבירמיה הלכך מברך ברכת
התורה וקורא בפרשת תמיד בלבד

15) דף על הדף מועד קטן דף טו עמוד א

ונראה שמה שהתירו ללמוד, הוא רק בדברים שמשברין ליבו של אדם, ומדיני הנהגת אבילות נגעו בה
ככפיית המיטה ושאר מנהגי אבילות, אבל לא מדין תלמוד תורה

ולפי"ז נראה דהגאונים ס"ל שגם הלימוד בדברים הרעים, לא מדין תלמוד תורה הוא, אלא מדיני אבילות
וחורבן הם, ולכן אסור לברך ברכת התורה, ואם עשה כן ברכה לבטלה היא. וזוהי ג"כ סברת הריטב"א
בתירוצו הראשון הנ"ל דמעצם לימוד התורה מופקע אבל לגמרי. ודין לימוד התורה אצלו הוא ג"כ מדין
אבילות וכנ"ל ודו"ק היטב עכ"ד

16) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנד

אין שאלת שלום לחבירו בת"ב, והדיוטות שאינם יודעים ונותנים שלום, משיבים להם בשפה רפה ובכובד ראש

17) שולחן ערוך יורה דעה סימן שפה

מאחר שאסור בשאלת שלום, כ"ש שאסור להרבות בדברים

18) משנה ברורה סימן תקנט

על הקברות - של ישראל כדי שיבקשו עלינו רחמים...כתב בשל"ה שנכון שלא לילך בכנופיא גדולה כי אין זה אלא טיול וגם מביא לידי שיחת חולין ומסיחין דעתן מאבלות רק ילך יחידי או עם עוד אחד שלא יפסקו מלדבר בענין החורבן ולהתעורר באבילות

19) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקנד

יש מי שאומר שלא ילך ויטייל בשוק, כדי שלא יבא לידי שחוק וקלות והתול

20) ערוך השולחן יורה דעה סימן שפד

והדבר פשוט שאסור לו לאבל ללמוד בשארי חכמות וכ"ש לקרא בכתבי עתים או באיזה מחברת שהוא שלא יסיח דעתו מאבלותו וכ"ש אם יש לו עונג בקריאתם דוודאי אסור

21) קובץ הלכות

^{כב} ודנתי לפני מו"ר שליט"א דלפ"ז לכאו' ה"ה שאין נכון לילך לישון כדי לעבור הזמן בתשעה באב, דתענוג הוא לו ועי"ז מסיח דעתו מן האבילות, ומו"ר שליט"א לא הסכים כלל, ואמר דהא דאסור להסיח דעתו מן האבילות היינו כשהאדם ניעור, אבל כשהוא ישן אין חשש, ואין ענין כלל להמנע מלישון מטעם זה, עכ"ד.

תנינא סי' צ"ד (וראה דברי סופרים עמ' תקפ"ג). ואמר רבנו שעיקר מטרת ימי האבל הוא שיהי' האבל

יושב דומם ומתבונן במה שאירע לו ויתן אל לבו לשוב אל ד', וכדילפינן לה במו"ק מקרא ד"האנק דום", ולכן אין זו הדרך הישרה להדר דוקא אחר הלימוד - בדברים המותרים - , ובפרט בג' ימים הראשונים (ופשיטא שאין ראוי כלל וכלל לעסוק בשמיעת וקריאת חדשות מעניני העולם וכדו'). עכ"ד. וראה במנחת שלמה תנינא שם שבירר רבנו גדרי האיסור להרבות בדברים לענין אבלות שבעה ושלושים. **ובתשעה** באב עיין רבנו בהלכות תשעה באב (עיין לקט יושר דגם הל' תשעה באב שרי, ועיין גם במ"ב סי' תקנ"ד סק"ה דלצורך הוראה שרי בכל דבר), ובשו"ע הל' אבלות, ובשאר דברים המותרים (ויצוין שכשביקש אחד ממקורביו שיואיל רבנו להקדיש לו מזמנו להדריכו ולהורותו בפרטים הנוגעים לעריכת עניני הממונות בצוותאו - כדרכו של רבנו לטפל בענין זה אצל מיודעיו בשימת לב מרובה - בחר רבנו ביום תשעה באב אחה"צ). ובשכבו לנוח קרא בספרי תולדות עם ישראל בתקופת חרבן הבית ואחריה, אלו